

RONSE BRUUL BEEKSTRAAT SLOOPWERKEN

ARCHEOLOGIE NOTA

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR STREEKONTWIKKELING IN
ZUID-OOST-VLAANDEREN

GENTSESTEENWEG 1 B
9520 SINT-LIEVENS- HOUTEM
TEL 053 64 65 20

INFO@SO-LVA.BE
WWW.SO-LVA.BE

RONSE BRUUL- BEEKSTRAAT SLOOPWERKEN

ARCHEOLOGIE NOTA – 2019|206

SILKE DE SMET, RUBEN PEDE, BART CHERRETTÉ

DOSSIERSAMENSTELLING

Silke De Smet, Ruben Pedé, Bart Cherretté

PROJECT

Sloopwerken panden Bruul - Beekstraat – Archeologienota
(bureauonderzoek)

Projectcode:2019I206

Projectnaam: 19-RON-BB

SOLVA Archeologierapport nr. 181

OPDRACHTHOUDER

SOLVA

Projectteam: Archeologie

Gentsesteenweg 1B

9520 SINT-LIEVENS-HOUTEM

Tel: 053/64 65 20

info@so-lva.be

BEWAARPLAATS ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA archeologisch depot
p/a Industrielaan 25b

9320 EREMBODEGEM

Tel: 053/64 65 36

archeologie@so-lva.be

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2019/12.857/12

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

INHOUDSTAFEL

1	SAMENVATTING.....	6
1.1	PLANMATIGE CONTEXT	6
1.2	WETTELIJK KADER	6
1.3	VRAAGSTELLING	6
1.4	ONDERZOEKSMETHODE.....	6
1.5	RESULTATEN	6
2	VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK.....	9
2.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	9
2.1.1	AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIE NOTA	11
2.1.2	BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKEN	12
2.1.3	DE ONDERZOEKSOPDRACHT	14
2.1.4	WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK.....	15
2.2	ASSESMENTRAPPORT	16
2.2.1	METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA	16
2.2.2	CONSERVATIE-ASSESSMENT	16
2.2.3	DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING	16
2.2.4	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER	24
2.2.5	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER	35
2.2.6	EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED	36
2.2.7	DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED	36
3	BIBLIOGRAFIE.....	40
3.1	LITERATUUR.....	40
3.2	WEBSITES.....	40

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1 : Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGL; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	9
Figuur 2: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (bron: NGL; digitaal aangemaakt op 22/10/2018).....	10
Figuur 3: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)	10
Figuur 4: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	11
Figuur 5: Algemene bodemkaart met aanduiding van de stad Ronse (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 21/10/2019)	16
Figuur 6: Quartairgeologische profielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	18
Figuur 7: Tertiairgeologische profielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	19
Figuur 8: Digitaal terreinmodel met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)	20
Figuur 9: Digitaal terreinmodel (detail) met aanduiding van het projectgebied en hoogteprofielen (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	20
Figuur 10: Hoogteprofielen van het projectgebied (digitaal aangemaakt op 22/10/2019)	21
Figuur 11: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	21
Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)	22
Figuur 13: Bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)	22
Figuur 14: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)	23
Figuur 15: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	23
Figuur 16: Luchtfoto uit 2015 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)	24
Figuur 17: Uitsnede van de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/10/2019)	26
Figuur 18: Kaart van de Vrijheid uit 1545	27
Figuur 19: Uitsnede uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	29
Figuur 20: Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	30
Figuur 21: Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	31
Figuur 22: Uitsnede uit de topografische kaart van Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	32
Figuur 23: Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	33
Figuur 24: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019).....	34
Figuur 25: Luchtfoto uit 1990 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)	34
Figuur 26: CAI op GRB met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/10/2019).....	35

LIJST VAN FOTO'S

Foto 1: Zicht op het projectgebied vanuit het oosten (Streetview 2009).....	12
Foto 2: Zicht op het projectgebied vanuit het westen (Streetview 2018).....	12
Foto 3: Grondplan van de bestaande toestand van het projectgebied (bron: Stad Ronse).....	13
Foto 4: Tekening van de bestaande inplanting van de ondergrondse brandstoftanks (bron: Stad Ronse).....	14

LIJST VAN BIJLAGES

NUMMER BIJLAGE	ONDERWERP	AANMAAKSCHAAL	AANMAAKDATUM	BRONVERMELDING
BIJLAGE 1	Bestaande toestand van het projectgebied	1/100	20-08-2019	Stad Ronse

1 SAMENVATTING

1.1 PLANMATIGE CONTEXT

De Stad Ronse wenst de panden met huisnummers 2, 3 en 4 aan de Bruul en de panden met huisnummers 2 en 6 aan de beekstraat te slopen. Daarbij worden ook 3 ondergrondse tanks voor brandstof uitgebroken.

1.2 WETTELIJK KADER

De zone bevindt zich binnen een beschermde archeologische site of archeologische zone. Bovendien bedraagt de oppervlakte van het projectgebied meer dan 300 m² en de ingreep in de bodem meer dan 100 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen** voor de sloopwerken. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹

1.3 VRAAGSTELLING

Het projectgebied bevindt zich **binnen een historische kern** en wordt dus gekenmerkt door een **hoge densiteit aan historische bebouwing**. De vraagstelling in dit geval richt zich vooral op de stedelijke historiek van het terrein, de gebruiksgeschiedenis en de impact van de geplande werken. Dit bureauonderzoek gaat na of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

Het doel is informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het omliggende stadsweefsel, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Er wordt nagegaan of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

1.4 ONDERZOEKSMETHODE

Het uitgevoerde vooronderzoek omvatte een **bureauonderzoek**. Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbaar gegeorefereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

1.5 RESULTATEN

De Stad Ronse wenst de panden met huisnummers 2, 3 en 4 aan de Bruul en de panden met huisnummers 2 en 6 aan de Beekstraat te slopen. Twee van de huizen hebben kelders (2,1m en 2,2m diep), die volledig ontmuurd zullen worden met uitzondering van de funderingsmuur gelegen langs het voetpad. Verder worden alle funderingen uitgebroken. Daarnaast worden drie ondergrondse tanks voor brandstof gesloopt, met volumes van telkens 10 000l en afmetingen van ca. 2m x 1,4m (super en loodvrij) en ca. 1,3m x 1,3m (diesel). Tenslotte zal ook de verharding binnen het projectgebied, bestaande uit klinkers en asfalt, uitgebroken worden.

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

De zone bevindt zich binnen een beschermde archeologische site of archeologische zone. Bovendien bedraagt de oppervlakte van het projectgebied meer dan 300 m² en de ingreep in de bodem meer dan 100 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen** voor de sloopwerken. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.²

Het projectgebied neemt een interessante positie in de landschappelijke omgeving in, tussen de Loozebeek en de Molenbeek. Het projectgebied bevindt zich daarmee in een zone waar de natuurlijke waterlopen zijn aangepast in functie van de watermolens, omwalde sites en waterhuishouding van de bewoning gelegen tussen beide beken. Een historische kaart uit 1545 geeft dit weer. Wellicht kunnen zich sporen van drainagegrachten uit mogelijk de volle en late middeleeuwen bevinden binnen het projectgebied. Het projectgebied is gelegen in dezelfde lijn van de twee naburige omwalde sites ten westen. Het historisch kaartmateriaal geeft blijk van bebouwing op dit terrein, hoewel niet continue. Een walgracht staat hier ook niet gekarteerd. Gezien het deel is van het oorspronkelijke Bruulplein zal de bewoning zelf niet ver terug gaan in de tijd. Wat wel opvalt, is dat de percelering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen sterk gelijkt op dat van de site van Auberge St. Sebastien, die duidelijk gekarteerd staat als site met walgracht. Bijgevolg valt gezien de context van de omgeving niet uit te sluiten dat ook hier een omwalde site gelegen was. Verder vallen ook ophogingslagen uit eventueel de laatmiddeleeuwse en zeker de post-middeleeuwse periode, om bewoning mogelijk te maken in de natte omgeving, te verwachten. Dergelijke ophoging is aangetoond bij proefsleuven ter hoogte van de nabijgelegen parking Familia. Dit zou een licht kunnen werpen op de ingebruikname van deze terreinen.

Er zijn een aantal gegevens die het mogelijk maken om de verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed in te schatten. Ons basierend op landschappelijke gegevens, cartografisch materiaal en historische bronnen kunnen we in deze fase een **verwachtingspatroon** formuleren voor het projectgebied.

- Het projectgebied bevindt zich **binnen de historische kern** (en archeologische zone) van Ronse. Het wegennet lijkt nog grotendeels overeen te komen met dat van de 18^e eeuw.
- De Centraal Archeologische Inventaris getuigt voornamelijk van **laat-middeleeuwse sites** en vondsten in de omgeving, maar er zijn nog geen archeologische sites gekend binnen het projectgebied zelf. Het historisch kaartmateriaal toont **bebouwing op het projectgebied**, hoewel niet continu. Gezien het deel is van het oorspronkelijke Bruulplein zal de bewoning zelf niet ver terug gaan in de tijd.
- Het historisch kaartmateriaal geeft blijk van de **interessante positie** van het projectgebied tussen de Loozebeek en Molenbeek, een zone waar minstens vier mottes en twee watermolens gelegen zijn. De gelijkaardige percelering van het projectgebied en de site van Auberge Saint Sebastien op de Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart **doet vermoeden dat op het projectgebied ook een omwalde site gelegen kon zijn**.
- Het projectgebied is momenteel **volledig ingericht**. De geplande sloopwerken omvatten de volledige uitbraak hiervan, inclusief 2 kelders en 3 ondergrondse brandstoftanks.

Samenvattend kan worden gesteld dat het projectgebied een interessante vraagstelling oproept. Er kan niet uitgesloten worden dat er een site (eventueel met walgracht) gelegen is ter hoogte van het projectgebied, en dat er een mogelijkheid bestaat om waarnemingen te doen binnen het kader van de geplande werken. Toch wordt binnen het gabarit van de sloopwerken het potentieel op kennisvermeerdering laag geacht, er wordt immers geen bijkomende, nieuwe vergraving voorzien. Daarom

² Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

wordt niet geopteerd voor een volledige registratie, maar om toezicht te houden op de werken zodanig dat deze correct verlopen.

2 VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

2.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

Projectcode: 2019I206

Sitecode: 19-RON-BB

Wettelijk depotnummer: D/2019/12.857/12

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie:

Oost-Vlaanderen, Ronse, Bruul-Beekstraat (Figuur 1)

Bounding box:

punt 1: x= 95949.43780981521, y= 160214.07404088858

punt 2: x= 96104.38280980806, y= 160304.67273951456

Kadastrale gegevens:

Ronse afdeling 1, sectie B, perceel 778/F, 784/X, 784/E2, 784/L, 776/E (Figuur 3)

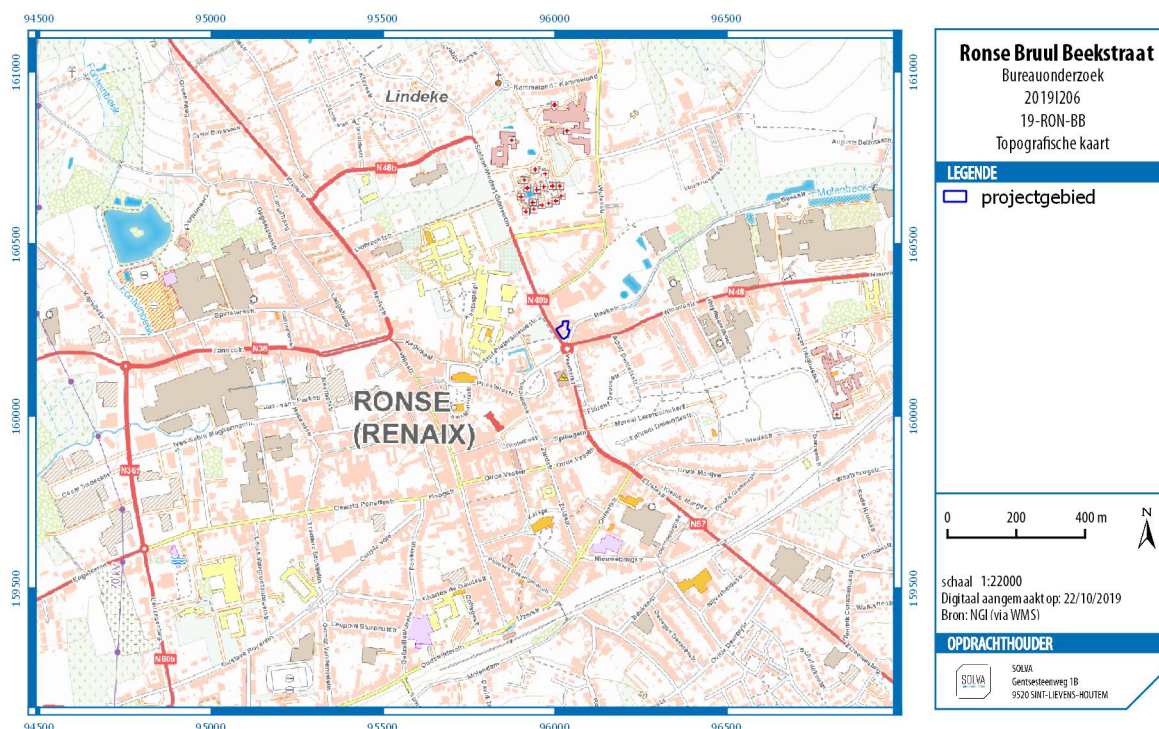
Topografische kaart: zie Figuur 1 en Figuur 2

Betrokken actoren en specialisten:

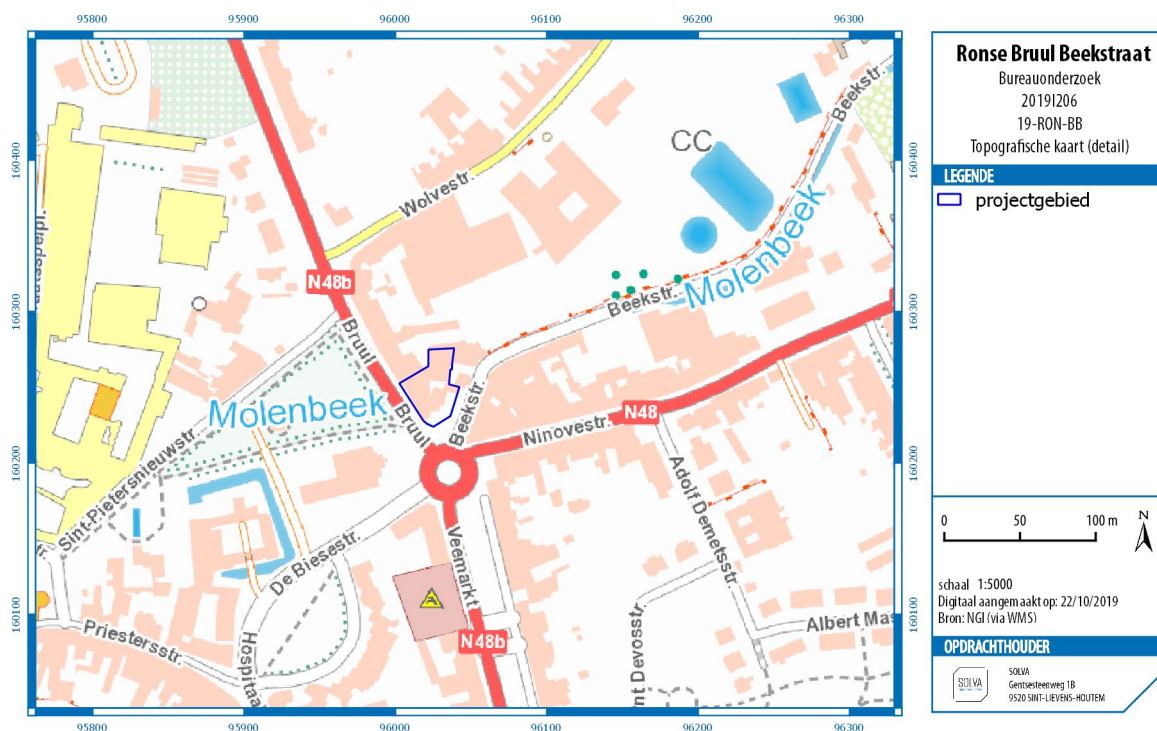
- Erkend archeoloog: Ruben Pede
- Tekst: Silke De Smet
- Kaartmateriaal: Silke De Smet
- Redactie: Bart Cherretté

Wetenschappelijke advisering:

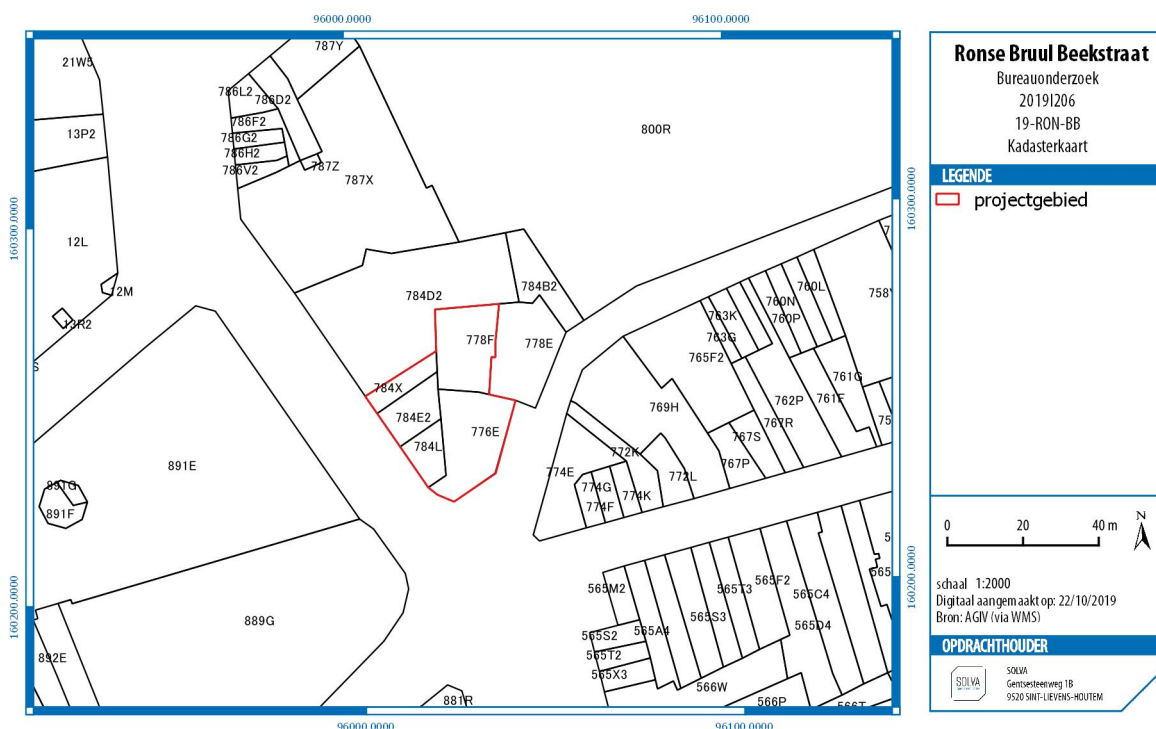
Eric Devos

Figuur 1: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Figuur 2: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 22/10/2018)

Figuur 3: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Figuur 4: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

2.1.1 AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIE NOTA

De zone bevindt zich binnen een beschermde archeologische site of archeologische zone. Bovendien bedraagt de oppervlakte van het projectgebied meer dan 300 m² en de ingreep in de bodem meer dan 100 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning** voor **stedenbouwkundige handelingen** voor de sloopwerken. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.³

³ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

2.1.2 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKEN

2.1.2.1 DE BESTAANDE TOESTAND

Op het projectgebied zijn heden ten dage ingenomen vijf panden gelegen. Het betreft 3 woonhuizen aan de Bruul en 2 ateliers aan de Beekstraat, horend bij woonhuis nr. 3. Perceel 776E wordt ingenomen door verharding (klinkers en asfalt) en drie ondergrondse tanks. In 1999 werden de oude tanks vervangen in het kader van een sanering.⁴ Momenteel is de Molenbeek ter hoogte van perceel 778E en 784B2 reeds volledig heraangelegd. Dit is nog niet te zien op de beelden van Google Streetview.

Foto 2: Zicht op het projectgebied vanuit het westen (Streetview 2018)

Foto 1: Zicht op het projectgebied vanuit het oosten (Streetview 2009)

⁴ Oriënterend bodemonderzoek Decalex Advocaten G&V Tankstations 2015, 8.

2.1.2.2 DE ONTWERPEN TOESTAND

Zie bijlage 1 voor grondplannen en profielen van de ontworpen toestand voor de sloopwerken.

De Stad Ronse wenst de panden met huisnummers 2, 3 en 4 aan de Bruul en de panden met huisnummers 2 en 6 aan de Beekstraat te slopen. Daarbij worden ook alle funderingen uitgebroken. Daarnaast worden drie ondergrondse tanks voor brandstof gesloopt. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 1173m².

Twee van de huizen aan de Bruul beschikken over een kelder. Het betreft een kelder in huis nr. 4, met een diepte van 2,1m gelegen aan de straatkant, en een kelder in huis nr. 3 met een diepte van 2,2m. Deze kelders worden uitgebrouken en ontmuurd, met uitzondering van de funderingsmuren ter hoogte van de voetpaden. Daarna worden de kelders opgevuld.

De drie ondergrondse tanks die gesloopt zullen worden hebben een volume van 10000l en afmetingen van ca. 2m x 1,4m (super en loodvrij) en ca. 1,3m x 1,3m (diesel). Tenslotte zal ook de verharding binnen het projectgebied, bestaande uit klinkers en asfalt, uitgebroken worden.

Foto 3: Grondplan van de bestaande toestand van het projectgebied (bron: Stad Ronse)

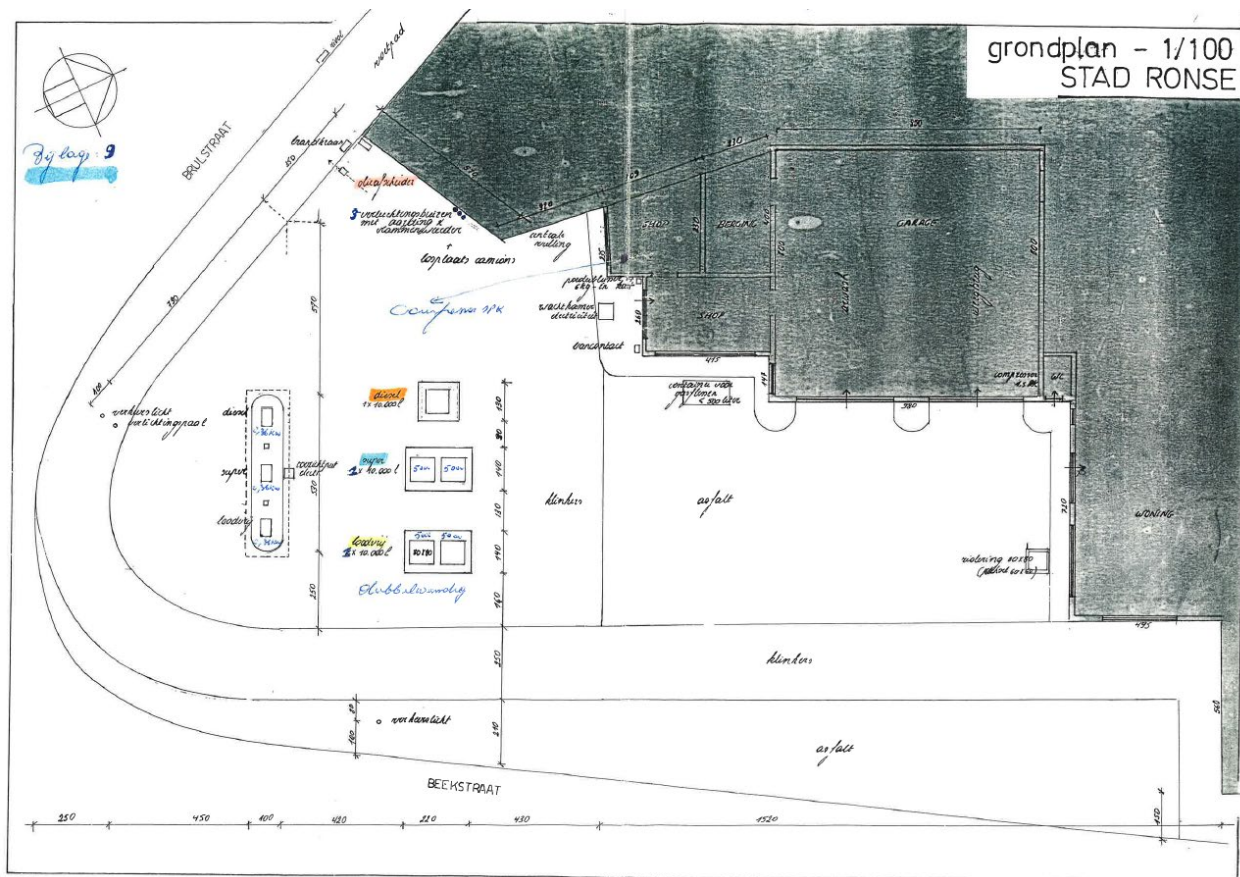

Foto 4: Tekening van de bestaande inplanting van de ondergrondse brandstoftanks (bron: Stad Ronse)

2.1.3 DE ONDERZOEKSOPDRACHT

2.1.3.1 VRAAGSTELLING

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de sloopwerken heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

2.1.3.2 DE RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

2.1.4 WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK

2.1.4.1 MOTIVERING VAN DE ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODEN EN -TECHNIEKEN

STRATEGIE

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een hoge densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de gebruiksgeschiedenis en de relatie tot het omliggende stadsweefsel te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan het onderzoek van archieven en eventueel eerder uitgevoerd onderzoek naar de historische evolutie van deze stadszone.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

METHODEN EN TECHNIEKEN

Met het oog op een gemotiveerd advies is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbare georeferentie kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

2.1.4.2 ORGANISATIE VAN HET BUREAUONDERZOEK

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de assistent archeoloog Silke De Smet. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Silke De Smet. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Silke De Smet, Ruben Pede en Bart Cherretté.

2.1.4.3 ASPECTEN WAARVOOR HET ADVIES VAN SPECIALISTEN WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.4 ASPECTEN WAARVOOR ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.5 MOTIVERING VAN DE GESELECTEERDE BRONNEN

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de **bodemsoorten**. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden. De aardkundige gegevens zijn online opgezocht via de Bodemverkenner (www.dov.vlaanderen.be) en de Geopunt-kaart (www.geopunt.be), de kaarten zelf zijn geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van deze kaarten is de Databank Ondergrond Vlaanderen.

Het belangrijkste beschikbare **historisch kaartmateriaal** is vooral geraadpleegd om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferentie geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van het kaartenmateriaal is het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen.

Voor het archeologisch kader is de Centrale Archeologische Inventaris (**CAI**) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De **ontwerpplannen** zijn door Stad Ronse ter beschikking gesteld.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

2.2 ASSESTRAPPORT

2.2.1 METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA

Het assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het **bureauonderzoek**: dit zijn alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

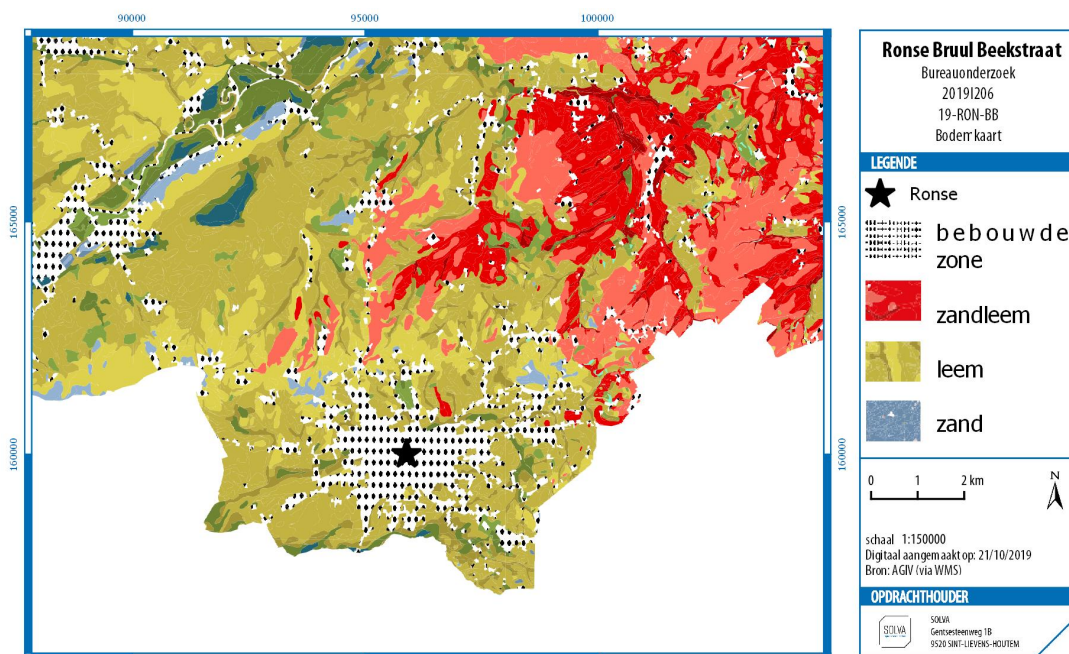
2.2.2 CONSERVATIE-ASSESSMENT

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door **SOLVA** digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-up’t en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de **SOLVA**-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij dit bureauonderzoek niet van toepassing.

2.2.3 DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING

2.2.3.1 ALGEMENE LANDSCHAPPELIJKE EN GEOGRAFISCHE SITUERING

Ronse is gelegen in het uiterste zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen op de grens met Henegouwen. Als stad grenst Ronse in het noorden aan Kluisbergen en Maarkedal, en in het zuiden aan Mont-de-l'Enclus, Frasnes-les-Anvaing en Ellezelles. De streek bevindt zich tussen de Schelde- en Dendervallei en behoort tot de ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone, meer bepaald het Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict. De stad ligt zich aan de zuidelijke voet van enkele belangrijke getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen (Kluisberg, Hotond, Trieu, Muziekberg...) die overlopen in het heuvelslandschap van Henegouwen (Pays des Collines).

Figuur 5: Algemene bodemkaart met aanduiding van de stad Ronse (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 21/10/2019)

Het projectgebied situeert zich in het noordoosten van de stad. Volgens het gewestplan valt het projectgebied in woongebied, en grenst in het noordoosten aan industriegebied.

2.2.3.2 AARDKUNDIGE EN HYDROGRAFISCHE SITUERING

ALGEMENE GEOLOGISCHE EN GEOMORFOLOGISCHE SCHETS VAN DE REGIO⁵

Het projectgebied ligt in de 'ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone', en meer bepaald in het deel van het Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict. Tot dit ecodistrict behoren de Vlaamse Ardennen, de Kesterberg en Oudenberg (Pajottenland), maar ook zijn uitlopers. Typisch binnen dit gebied is het voorkomen van veelvuldige bronnen, dit op de kleilaag van de Formatie van Gent, Lid van Merelbeke. Verder zijn ook de Diestiaanheuvels (ten zuiden) typerend voor het gebied. Het volledige gebied bezit (vrij) grote reliëfverschillen, met voornamelijk lemige afzettingen.

De sterke erosie op het einde van het tertiair en tijdens het pleistoceen veroorzaakte het huidig golvend tot sterk golvend reliëf. Dit levert een opeenvolging op van open kouters op de leemruggen en, in de beekdalen, depressies met een gesloten begroeiing. In het zuiden wordt het landschap bepaald door de zogenaamde Zuid-Vlaamse Heuvelrij. De valleien zijn daar zeer sterk ingesneden, soms bijna kloofdalen, en de ruggen zijn zacht hellend. Er is een opeenvolging te zien van langgerekte leemruggen met relatief vlakke delen en zachte hellingen, gescheiden door talrijke beekvalleien en depressies, die dikwijls begrensd zijn door een steile rand. Typisch is het voorkomen van asymmetrische dalen, door de ongelijkmatige afzetting van de lösspakketten tijdens de laatste ijstijd.

Het reliëf in het district is golvend tot sterk golvend, zelfs plaatselijk heuvelig in het zuidelijke deel, met hellingsgraden van 9 % en meer. Het wordt gekenmerkt door een opeenvolging van ruggen, afgewisseld met diep ingesneden beekvalleien en secundaire depressies. Het zuidelijk deel bestaat uit een aantal westzuidwest-oostnoordoost georiënteerde heuvelrijen, wier absolute hoogte van zuid naar noord progressief afneemt. De hoogste heuvelrij situeert zich in de buurt van de taal- en gewestgrens, met onder andere de Kluisberg, de Spinnessenberg, de Hotondberg, de Muziekberg, de Pottelberg en de Mont de Rode, maar ook de Oudenberg (Geraardsbergen). Op het raakpunt van de oostwest en noordzuid gerichte heuvelkammen van de Vlaamse Ardennen bevindt zich het hoogste punt (d'Hoppe, 157,5m) in het bos van Pottelberg. Deze kam vormt de geologische ruggengraat van het fysisch landschap en is een onderdeel van een groter geheel van getuigenheuvels dat zich uitstrekt van Frans-Vlaanderen via het West-Vlaams Heuvelland, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en het Hageland tot Midden-Limburg waar het tegen het Kempisch Plateau uitwigt. Een lagere, structurele kamlijn waarvan de hoogste delen met de hoogtelijn van 100 m flirten en die ten opzichte van het hydrografisch stelsel duidelijk contrasterend is, omvat van west naar oost volgende plateaus: Eikenberg-Kapelleberg-Boigneberg (Maarkedal), Varentberg-Hoogkouter (Horebeke), plateau Pottenberg-Leberg-Valkenberg (Brakel), Steenberg-Potaardeberg (Zottegem) en tenslotte de Biezelenberg (Herzele). Vermits de weerstandbiedende ijzerzandsteenlagen er volledig weggespoeld zijn, profileren deze plateaus zich als open akker- en kouterlandschappen.

Bodems

De bodemseries worden gerangschikt in twee groepen. Enerzijds zijn er de plateau- en hellinggronden met hoofdzakelijk (niet tot sterk gleyige) diepe leemgronden (meer dan 80 cm dik) met een al dan niet (sterk) gevlekte textuur B-horizont. Verspreid, maar vooral langs de valleiranden komen ondiepe leemgronden met textuur B-horizont voor, met een zand- of kleisubstraat beginnend op geringe diepte, evenals beperkte oppervlakten zandleem- en kleigronden met een niet bepaalde profielontwikkeling. Plaatselijk, op enkele hoge toppen en steile hellingen, dagzoomt het tertiair kleig of zandig materiaal.

Anderzijds zijn er de vallei- en depressiegronden, met dominantie van jonge leem- of zandleembodems zonder profielontwikkeling.

⁵ We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept 'ecodistrict' worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken: Sevenant et al. 2002.

Het noordelijk gebied wordt plaatselijk gedomineerd door zandleemgronden, evenals het gebied rondom de alluviale vlakte van de Dender en de Bellebeek.

De beekalluvia staan onder invloed van een permanente grondwatertafel, die aan een regelmatige seizoenschommeling onderhevig is. Op de plateau- en hellingronden ligt de watertafel zeer diep, behalve waar stuwwater en bronniveaus voorkomen. Deze bronniveaus treden overal op waar watervoerende lagen van het tertiair substraat dagzomen.

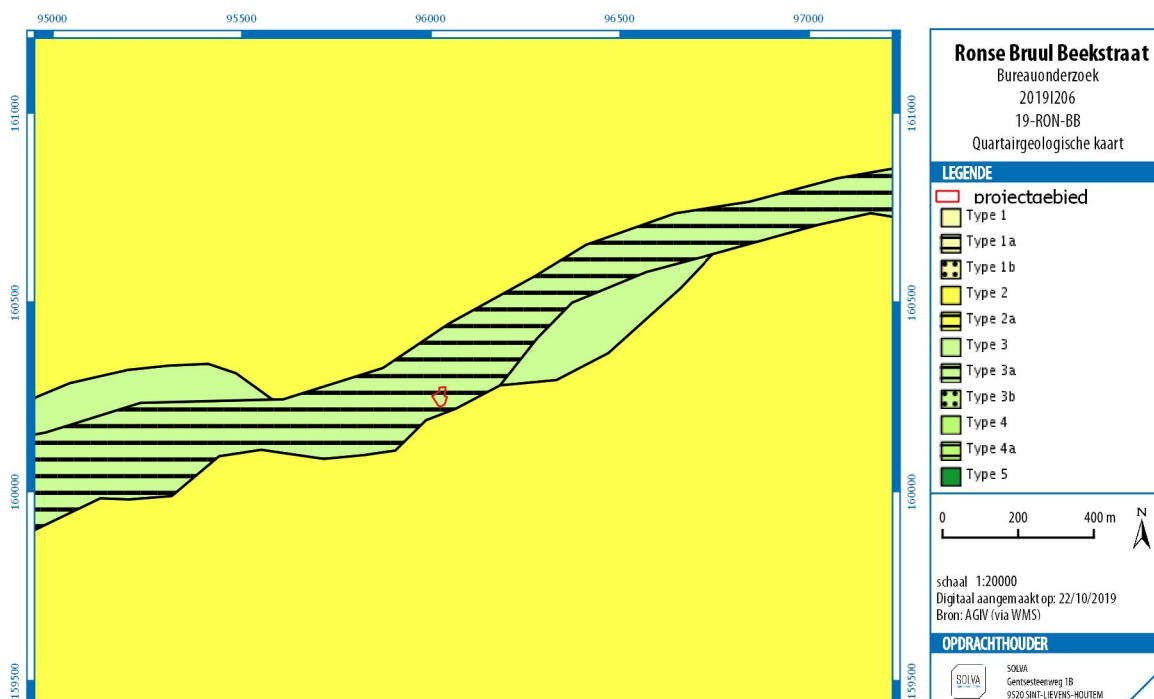
Geologie

Tijdens het tertiair werden door de zee verschillende zand- en kleilagen afgezet, achtereenvolgens de Formatie van Kortrijk, Formatie van Tielt, Formatie van Gent, Formatie van Lede, Formatie van Maldegem en Formatie van Diest. Na daling van de zeespiegel werden deze sedimenten in het pleistoceen (quartair) door erosie aangetast, en dan voornamelijk de zandige formaties. De kleiige lagen boden meer weerstand aan de erosie en vormden de heuveltoppen van het tertiair reliëf. Hierdoor vormt de Formatie van Gent nu het hoofdsubstraat, en zijn de Formatie van Lede en Maldegem nog slechts op de heuvelruggen te vinden. Van de Formatie van Diest zijn nog slechts enkele relictten over op de hoogste toppen (Vlaamse Ardennen en heuvels ten zuiden van Geraardsbergen). Tijdens de laatste ijstijd werd dit landschap bedekt met niveo-eolische leem (0 tot 15 m). Onder invloed van de overheersende westenwinden tijdens het weichselglaciaal werden de naar het westen gerichte hellingen slechts met een dunne laag löss bedekt. Op plaatsen die tegen de dominerende winden beschermd waren (de oostelijk gerichte hellingen en de kleinere plateaus) is de lössmantel zeer dik. De tertiaire lagen komen slechts op een zeer beperkt aantal plaatsen aan het oppervlak.

Gedurende het holoceen had eerst een riviererosie van het pleistocene leemdek plaats. De beekvalleien werden verder uitgediept en er ontstonden ook secundaire depressies. De vallei van de Dender bijvoorbeeld werd uitgeschuurd tot op de leperiaanse kleilagen. Later werd de vallei gedeeltelijk opgevuld met lemig alluvium en venig materiaal. Ten gevolge van ontbossing in recente tijden trad hellingserosie op; het meeste afgespoelde materiaal werd als colluvium afgezet aan de voet van de hellingen.

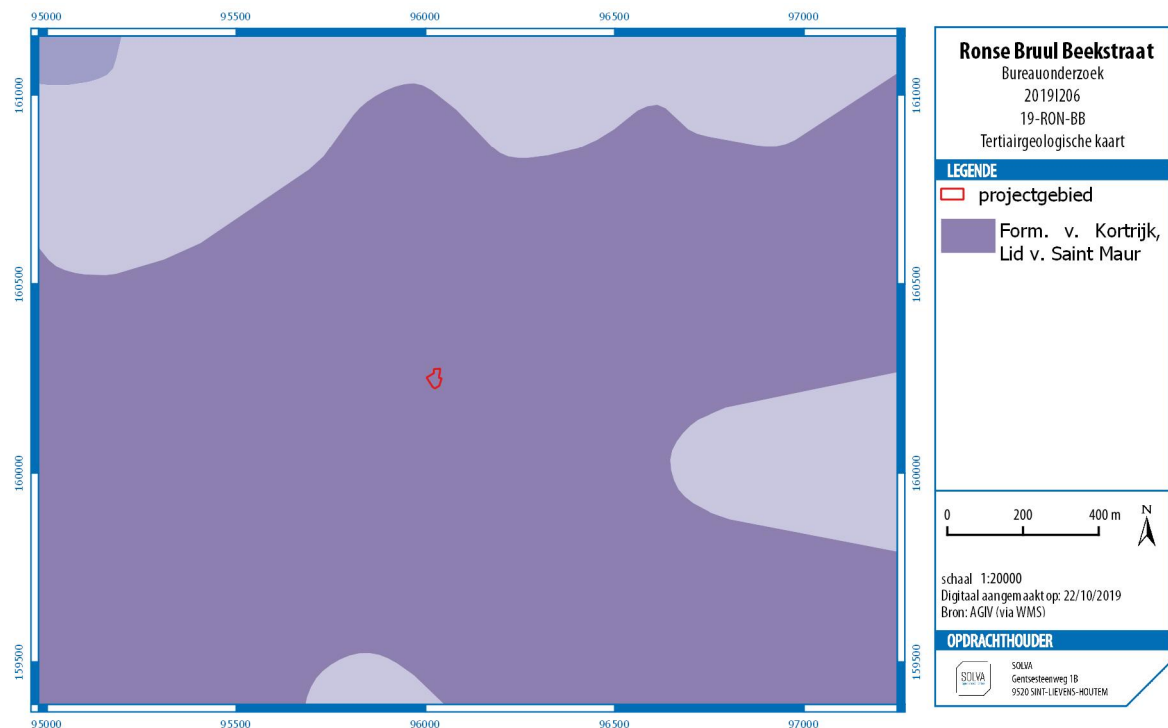
HET PROJECTGEBIED

De **Quartairgeologische profieltypekaart** karakteriseert het projectgebied als Holocene en/of Tardiglaciale fluviaile afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (3).

Figuur 6: Quartairgeologische profielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Op de **Tertiairgeologische profieltypekaart** is te zien dat het projectgebied gelegen is op de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Saint-Maur.

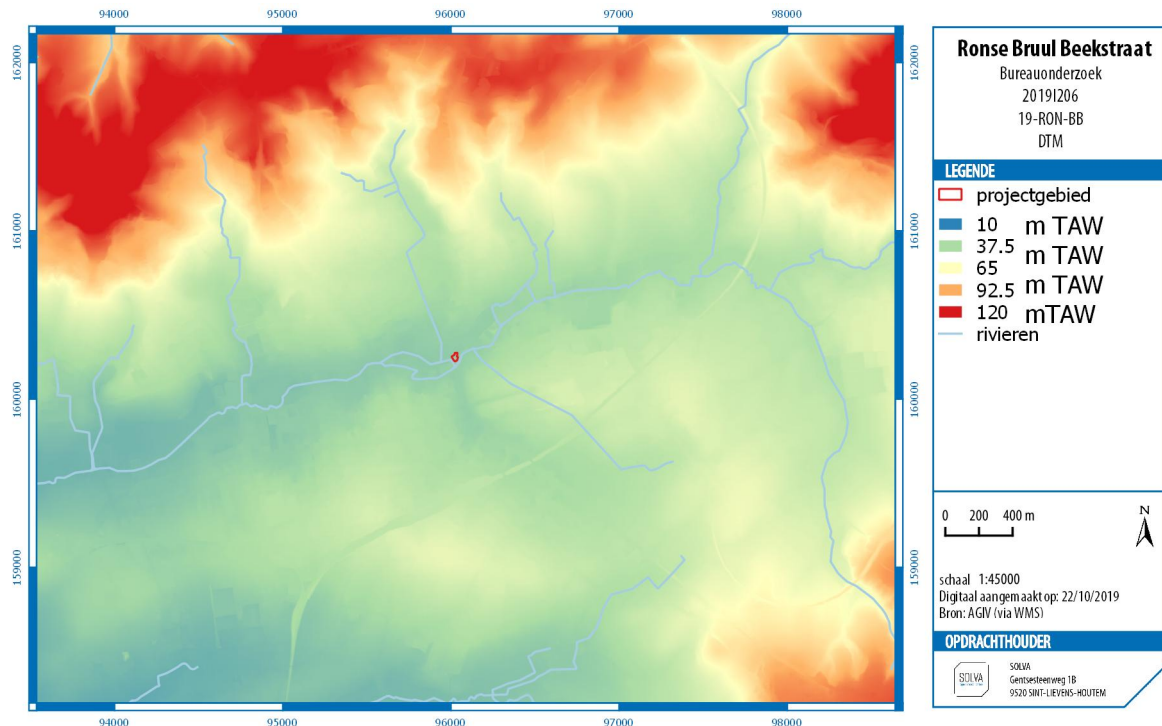

Figuur 7: Tertiairgeologische profielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Voor het gebied is **geen geomorfologische kaart** beschikbaar.

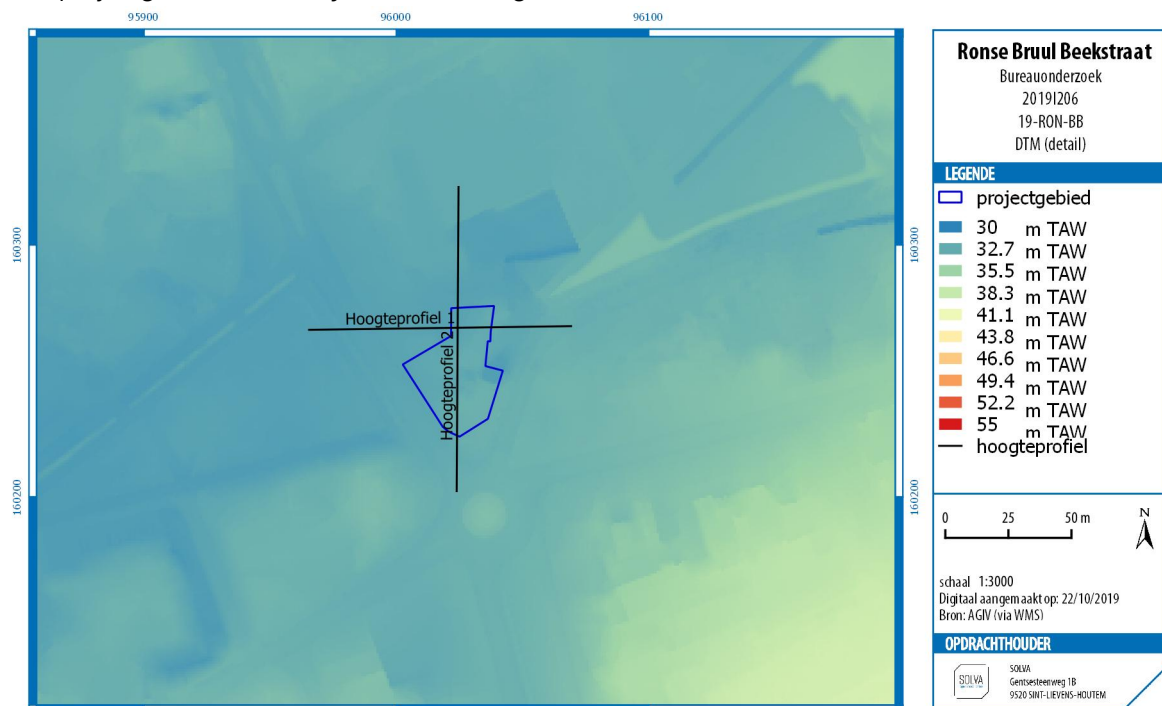
2.2.3.3 FYSISCH-GEOGRAFISCHE SITUERING

De stad Ronse is gelegen ten zuiden van de getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen Kluisberg – Hotondberg – Muziekberg. Op het hoogtemodel is te zien hoe het projectgebied aan de voet van een oost-westelijk georiënteerde heuvelrug gelegen is, in de vallei van de Molenbeek. In het oosten wordt deze vallei afgebroken door een noord-zuidelijke heuvelrug.

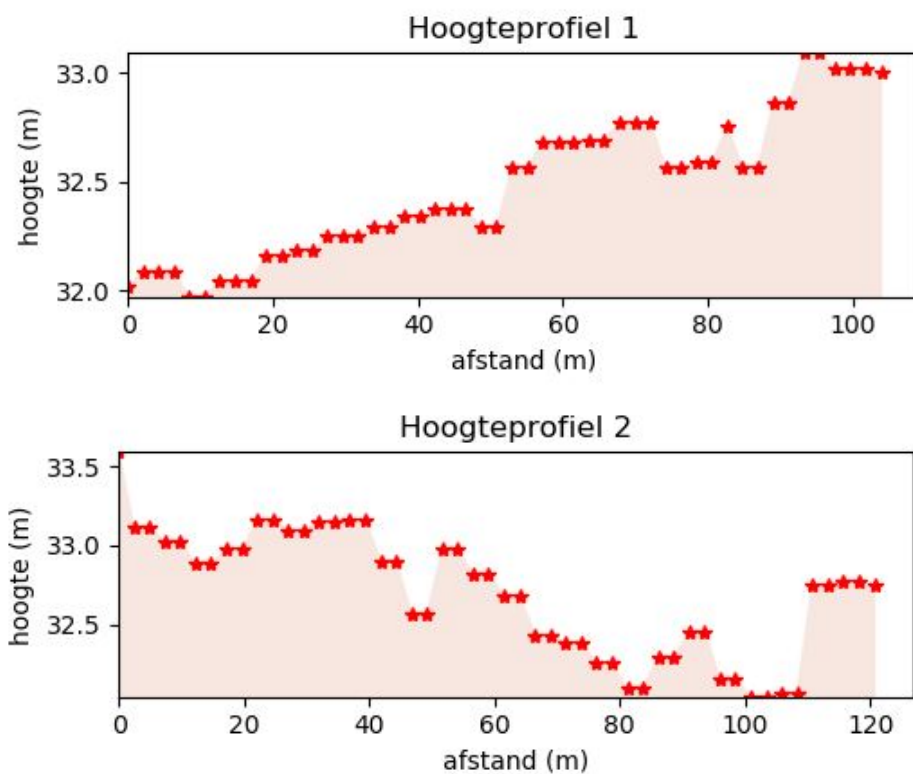

Figuur 8: Digitaal terreinmodel met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Het projectgebied zelf is **vrij effen** met hoogtes schommelend tussen +32 m en +33,5 m TAW.

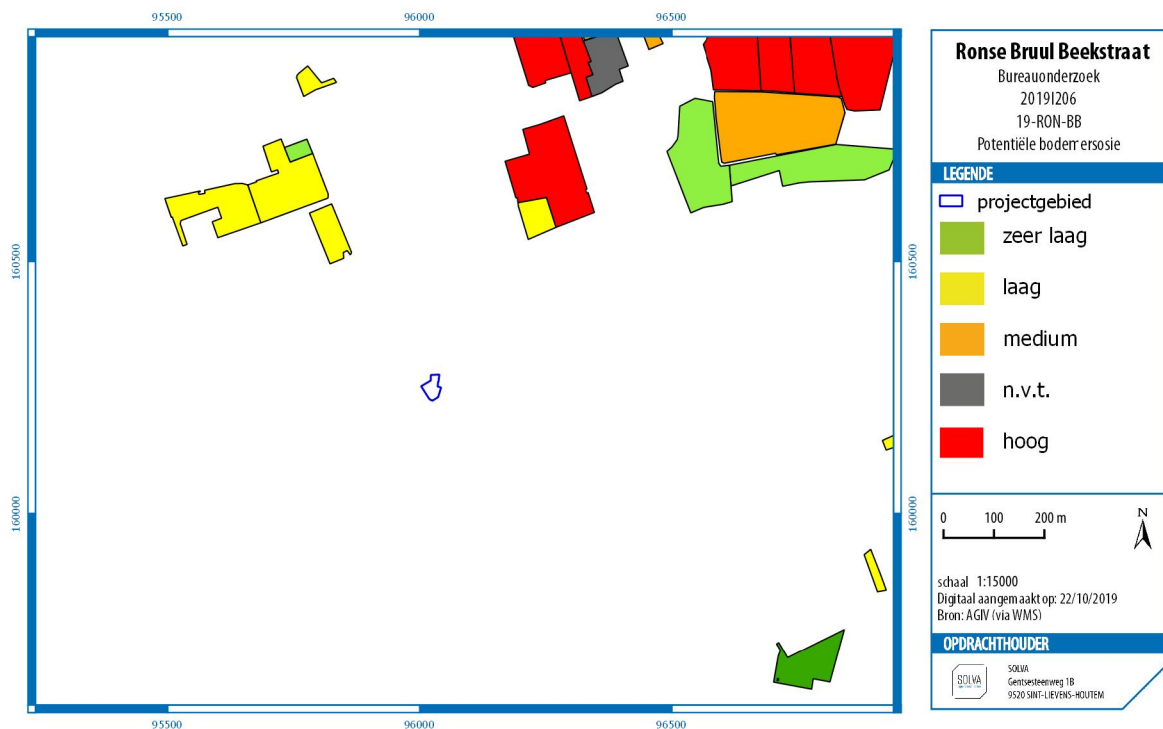

Figuur 9: Digitaal terreinmodel (detail) met aanduiding van het projectgebied en hoogteprofielen (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

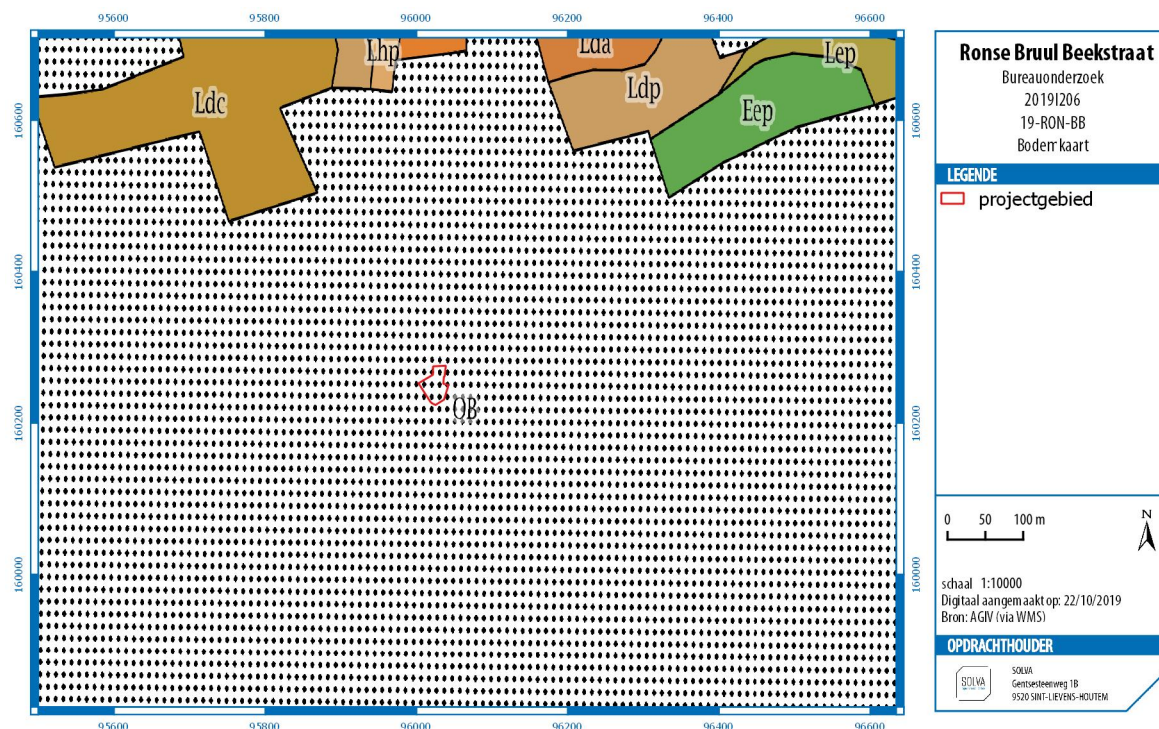
Figuur 10: Hoogteprofielen van het projectgebied (digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

De **potentiële bodemerosiekaart** geeft voor het projectgebied geen concrete informatie. De dichtstbijzijnde gekarteerde percelen hebben een lage tot hoge kans op erosie.

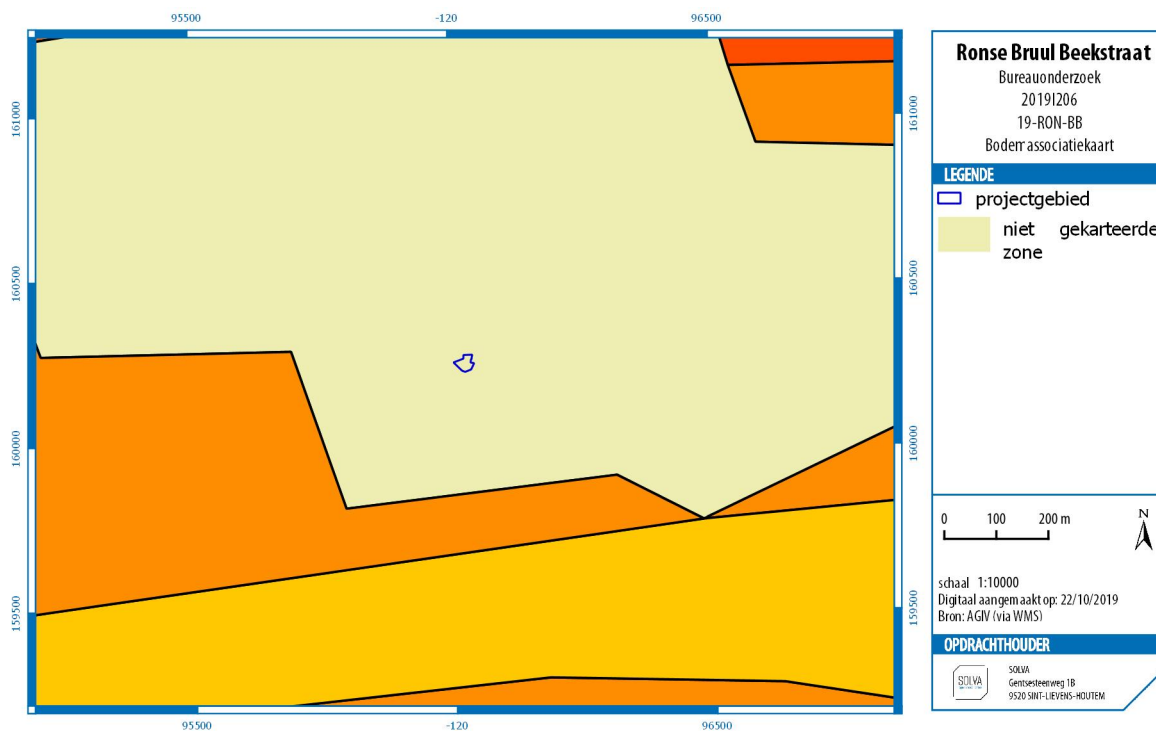
Figuur 11: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

De **bodemkaart** geeft geen concrete informatie voor de gronden van het projectgebied, aangezien deze in een bebouwde zone gelegen is.

Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

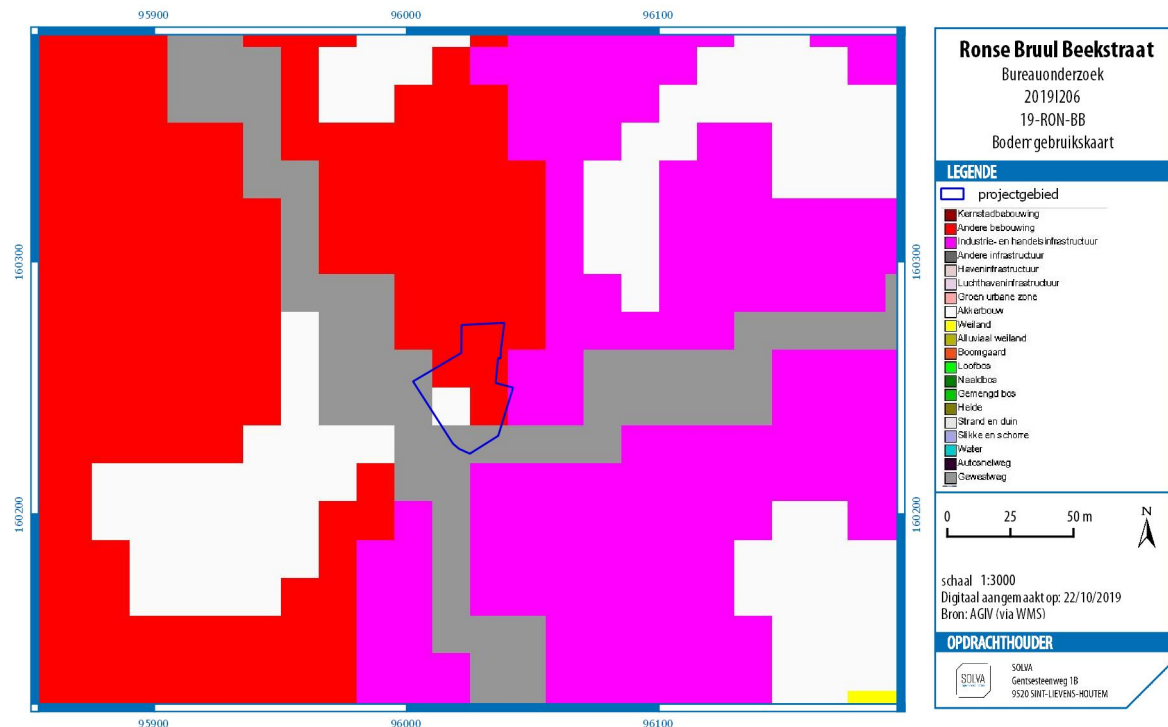
Ook de **bodemassociatiekaart** geeft het projectgebied weer als een niet gekarteerde zone.

Figuur 13: Bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

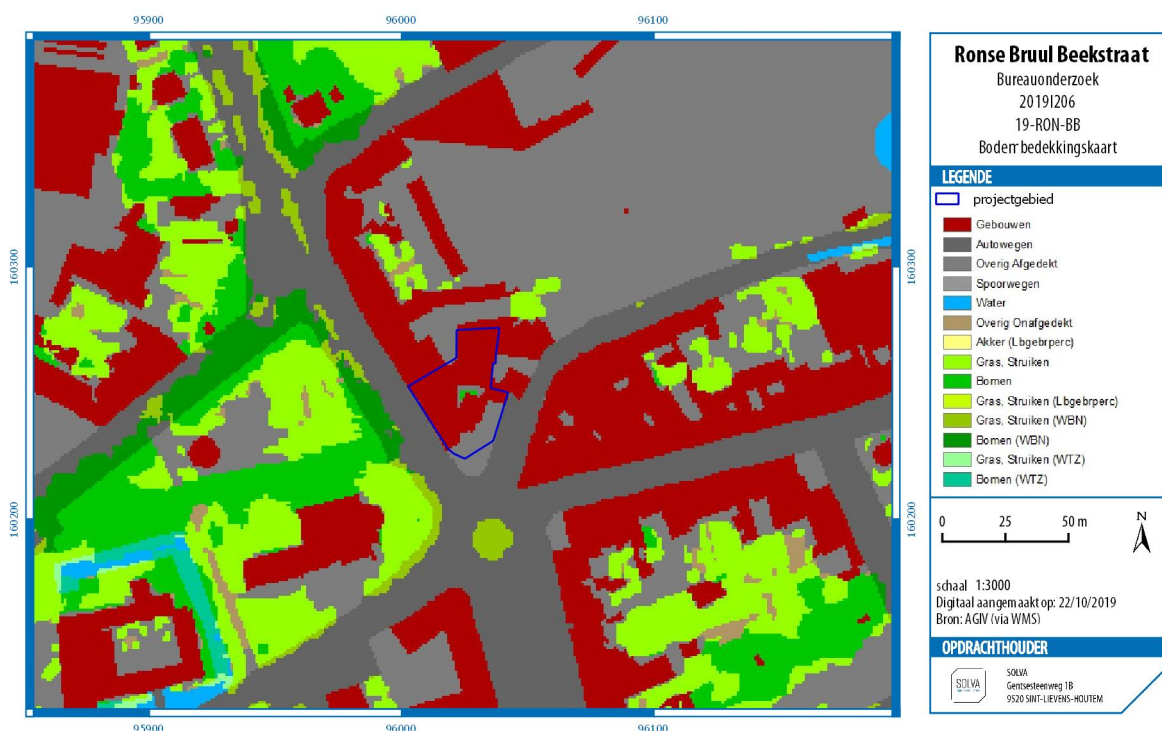
2.2.3.4 GRONDGEBRUIK

Volgens de **bodemgebruikskaart** wordt het projectgebied ingenomen door een gewestweg (Bruul) en 'andere bebouwing'. Het laatste betreft de te slopen panden langs de Bruul en Beekstraat.

Figuur 14: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Ook de **bodembedekkingskaart** toont dat het projectgebied wordt ingenomen door bebouwing.

Figuur 15: Bodembetekingskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Een **recente luchtfoto** uit 2015 geeft een gelijkaardig beeld weer.

Figuur 16: Luchtfoto uit 2015 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Een gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand van het projectgebied wordt beschreven onder 2.1.2.1.

2.2.4 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER

2.2.4.1 HISTORISCH KADER

2.2.4.1.1 ALGEMENE GESCHIEDENIS VAN RONSE⁶

De eerste vermelding van Ronse dateert uit de 9de eeuw n. Chr. in de *Suppletio Milonis* (855-876). Het gaat om een aanvulling op de *Vita Sancti Amandi* uit de 8ste eeuw. Deze bron geeft aan dat omstreeks het midden van de 7de eeuw n. Chr. **Amandus** op het grondgebied van Ronse een kleine **religieuze nederzetting**, een *cella*, opricht met Petrus en Paulus als patroonheilige.⁷ Er wordt vermoed dat dit complex zich mogelijk aan het Kaatsspelplein bevond en omgeven was door een cirkelvormige omheining. Dit alles is te plaatsen in een wijdverspreide stichting van een reeks van kloosters in het latere graafschap Vlaanderen en afhankelijk gebieden tussen het begin van de 7de eeuw en het begin van de 8ste eeuw.⁸

De **eerste bloeiperiode** van Ronse komt er in de loop van de 9de eeuw. Volgens de traditie is dit te danken aan de komst van de **reliken van Sint-Hermes** van Kornelimünster naar Ronse in 860. Dit gebeurt op keizerlijke voorspraak. Deze voorspoedige periode is aanvankelijk echter van korte duur. Gedurende de invallen van de **Noormannen** op het einde van de 9de eeuw (880) vluchten de monniken met de Sint-Hermesreliken weg uit Ronse naar de abdij van Inde (Kornelimünster) en nog later naar Keulen.⁹ In 940 keren de reliken terug naar Ronse door bemiddeling van de bisschop van Kamerijk, Fulbert. Wat er zich in

⁶ Beknopt overzicht uit Pede & Cherretté 2015, 14-16.

⁷ Devos 2002, 38-39.

⁸ Meijns 2000, 133.

⁹ Cambier 1989, 76; Devos 2002, 41; Meijns 2000, 260.

de tussentijd (880-940) op institutioneel vlak te Ronse afspeelde, is echter verre van duidelijk.¹⁰ Mogelijk werd het klooster te Ronse enige tijd verlaten. Ook de daaropvolgende periode is troebel. Het ontstaan van de **Vrijheid** en het daarmee gepaard gaande **kapittel** wordt volgens de traditie in de loop van de 10de eeuw, vermoedelijk onder Otto I de Grote, geplaatst.¹¹ Het is echter niet uitgesloten dat er in deze religieuze gemeenschap te Ronse reeds in de 9de eeuw een overgang was van een *ordo monasticus* naar een *ordo canonicus*.¹² Alleszins is er in het midden van de 10de eeuw een gemeenschap van kanunniken aanwezig als ‘opvolgers’ van de gevluchte monniken.¹³ De Vrijheid bestaat vermoedelijk uit een **kleine stedelijke kern rondom de huidige Kleine Markt** en vormt als het ware een ‘stad’, onder gezag van de kerkelijke overheid (kapittel van kanunniken), binnen de latere stad Ronse. Hierbij worden waarschijnlijk een deel van de vroegere bezittingen van het vroegere monasterium gerecupereerd.¹⁴

Vermoedelijk in de 9de of 10de eeuw bouwt men op de locatie van de huidige Sint-Hermeskerk een zaalkerk met enkele bijgebouwen, dit hangt waarschijnlijk samen met de installatie van het kapittel en de Vrijheid. Na de terugkomst van de Sint-Hermesreliken is er vrij vlug nood aan een grotere kerk voor de steeds grotere groep van bedevaarders. De Vrijheid ontwikkelt zich immers tot een **bedevaartsoord** voor Sint-Hermes, patroonheilige van de geesteszieken. Vermoedelijk omstreeks 1085 nivelleert men de 10de-eeuwse site op het Kaatsspelplein en de Sint-Hermessite en start de bouw van een nieuwe kerk. Het 10de-eeuwse gebouw wordt vervangen door een **romaanse kerk waarvan het koor en de crypte in 1089 zijn ingewijd**.¹⁵ Deze romaanse crypte situeert zich onder de huidige **Sint-Hermeskerk**, men bracht er de reliken van Sint-Hermes in onder. De volledige kerk is klaar in 1129. Vermoedelijk omstreeks het midden van de 11de eeuw bouwt men (ook ter hoogte van de 10de-eeuwse site) de **Sint-Pieterskerk**,¹⁶ mogelijks gaat het om een hulpkerk. Dit complex beschikt tevens over een aantal **kloostergebouwen** zoals een kapittelhuis en een kloostergang.¹⁷

Binnen de Vrijheid beschikken de kanunniken, naast hun collegiale met de kerken, het kloosterpand, de kapittelgebouwen en een watermolen, tevens over de noodzakelijke **infrastructuur** om het toenemende aantal pelgrims van de Sint-Hermesbedevaarten op te vangen. Het ging om herbergen en brouwerijen rond de Kleine Markt, een begijnhof en het Sint-Elooishospice.¹⁸ Op de Kleine Markt is tevens een vierschaar aanwezig waar recht werd gesproken.

Net ten zuiden van de Vrijheid ontwikkelt zich een **handelsnederzetting rondom de huidige markt**. De stichting van deze nederzetting is vooralsnog onduidelijk, ze wordt de eerste keer vermeld in de 11de eeuw.¹⁹ Recent archeologisch onderzoek op De Stadstuin, ten westen van het stadscentrum, toonde het bestaan van een nederzetting uit de 10de eeuw (mogelijk zelfs 9de eeuw) aan, die vermoedelijk in verband te brengen is met het toponiem Spillegem.²⁰ De ruimtelijke connectie – het straatje Spillegem – tussen deze nederzetting en het stadscentrum is een sterke aanwijzing dat er ter hoogte van de huidige markt reeds een vorm van occupatie bestond, minstens sinds de 10de eeuw. Vanuit het Tenement van Inde verkrijgt deze nederzetting in 1240 een **stadskeure**.²¹ De Heer van Ronse, Gerard de Wattripont, koopt het gebied in 1264 van de abdi van Inde.

Sinds de 14de eeuw maakt Ronse deel uit van het **Land van Aalst**, hoewel dit in realiteit minder duidelijk is, gezien de vele conflicten. Het is pas in de 18de eeuw dat Ronse een volwaardig lid van het Land van Aalst wordt.²² Gedurende de 14de tot de 16de eeuw zijn er verschillende heren van Ronse. In de loop van de 16de eeuw verheft Keizer Karel Ronse tot een **baronie**. In 1629, gedurende de Spaanse overheersing, koopt graaf

¹⁰ Meijns 2000, 260-262.

¹¹ Devos 2002, 43.

¹² Cf. discussie en theorie: Meijns 2000, 424.

¹³ Devos & Meirsschaut 1997, 41.

¹⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21273>

¹⁵ Devos 2002, 43.

¹⁶ Devos 2002, 78.

¹⁷ Devos 2002, 72.

¹⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21273>

¹⁹ Devos 2008, 236.

²⁰ Pede et al. 2015, 248-254.

²¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21273>

²² Devos & Meirsschaut 1997, 49.

Jan VIII van Nassau-Siegen de heerlijkheid en de baronie Ronse.²³ Hij laat er één van de grootste kastelen van de Nederlanden bouwen, zoals afgebeeld op de kaart van Sanderus. Op het einde van de 18de eeuw komt Ronse in Franse handen. Met de **Franse revolutie** wordt het bestuurlijk onderscheid tussen Vrijheid, stad, baronie en heerlijkheid opgeheven en vormt Ronse één gemeente. In de loop van de 19de eeuw worden verschillende gebouwen van de Vrijheid (zie *infra*) afgebroken of krijgen een andere bestemming. Ook onder meer het kasteel van Jan van Nassau gaat tegen de vlakte. In de tweede helft van dezelfde eeuw kent Ronse onder invloed van de **textielindustrie** een aantal uitbreidingen die ervoor zorgden dat de stad haar huidige uitzicht kreeg.²⁴

2.2.4.1.2 GESCHIEDENIS VAN HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied neemt een interessante positie in, in relatie tot zijn directe omgeving. Het historisch kaartmateriaal toont de aanwezigheid van een reeks sites met grachtomwalling en twee watermolens (van links naar rechts op de Ferrariskaart: Kerhofmolen, Heeren Mote (boven), Nedermote (onder), Hoge Mote, Bruulmolen²⁵) langs de Molenbeek aan tijdens de post-middeleeuwse periode. Voorgaand onderzoek door SOLVA heeft reeds meer duidelijkheid gebracht over hoe deze situatie begrepen moet worden.²⁶ Zowel de Loozebeek als de Molenbeek volgen op het historisch kaartmateriaal geen natuurlijk verloop. De Loozebeek wordt omwille van haar naamgeving (loos-‘vals’) beschouwd als een gegraven waterloop. Bovendien werd ter hoogte van de Loozebeek colluviumpakketten aangetroffen, komend vanuit het zuiden, die erop wijzen dat er een heuvel-/wallichaam vlakbij de geobserveerde profielen lag, bijvoorbeeld een vluchtheuvel, een motte, een dijk of een dergelijke antropogene structuur. Dit werd besloten aangezien de helling tussen de hoger gelegen Molenbeek ten zuiden van het de Loozebeek te gering is om een natuurlijk colluvium te veroorzaken. Bovendien was al zeker sinds 1315 de operationele Kerkhofmolen tussenbeide gelegen, terwijl de jongste colluviale lagen terug te dateren vallen tot de 15e eeuw. Er wordt vermoed dat de Loozebeek, vanwege het wallichaam, dienst deed als begrenzendende gracht aan de noordelijke zijde van de Vrijheid.

Figuur 17: Uitsnede van de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/10/2019)

²³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21273>; Devos 2002, 48-49.

²⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21273>

²⁵ Devos E. 2008, 226.

²⁶ Pede *et al.* 2015.

Vermoedelijk is de zone tussen de Loozebeek en Molenbeek tijdens de laat-middeleeuwse of post-middeleeuwse opgehoogd om bewoning mogelijk te maken in een natte omgeving. Deze ophoging is aangetoond bij proefsleuven ter hoogte van de nabijgelegen parking Familia.²⁷

2.2.4.2 INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

Ten zuidoosten van het projectgebied staat een rij stadswoningen geregistreerd als bouwkundig erfgoed. Het betreft 4 huizen, gelegen aan de Ninovestraat 3-9, uit de tweede helft van de 19e eeuw onder een zadeldak met doorlopende kroonlijst.²⁸ Ook ten oosten van het projectgebied, aan de overzijde van de Ninovestraat, valt een rij stadswoningen onder het bouwkundig erfgoed in Ronse. Het betreft zeven 19e-eeuwse huizen, waarvan één met een gecementeerde gevel in art deco van 1924.²⁹ In dezelfde straat staat ook een burgerhuis in eclectische stijl geregistreerd in de Inventaris Onroerend Erfgoed. Het gebouw heeft een hoge bakstenen schoudergevel en werd gedateerd tot 1901 door middel van muurankers in de linker zijgevel. Sinds het begin van de 20ste eeuw maakt het huis deel uit van de mechanische weverij E. Van Loo-Maertens.³⁰

De voormalige "Tissage Mécanique du Brul", opgericht door V. Cambier & Cie in 1880, is ten zuiden van het projectgebied gelegen. Dit pand werd in latere periodes gebruikt door de bedrijven Dopchie Frs. & Srs., E. Guisset en "Tissage mécanique S.A. des établissements Adolphe Delacroix, Teinturerie, Retorderie". Daarna, vanaf 1948 tot 1996 werd het gebouw de nieuwe functie toegediend als vredegerecht en brandweer. Om deze reden werd het gebouw heringericht onder leiding van architect F. Blockx.³¹

Verder staat ook de Stedelijke Openbare Bibliotheek geregistreerd als bouwkundig erfgoed. Het betreft een modern en zeer functioneel gebouw geopend in 1965, opgericht naar ontwerp van 1959/ 1962-63 van de architecten D. Craet en A. Lequesne. Voordien stond een weeshuis op de site. Voor het gebouw staat een zonnewijzer met dierenriem in glasmosaïek, dewelke onderaan links gesigneerd werd door Pjeroo Roobjee en Gino Tondat, rechts onderaan door vzw. Dr. Decrolyschool, respectievelijk de ontwerper, uitvoerder en opdrachtgevers.³²

Ook de zogenaamde "De Nieuwe Leie" (voormalige NV De Leie), een textieldrukkerij, vermeld worden. Het was de eerste fabriek voorspinnerij, weverij en ververij opgericht door J. Van Ex-Toelen in 1911. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het gebouw gebruikt als "Herzog Albrecht kazerne". In 1922 werd het verkocht aan O. Thomaes en in 1923 omgevormd tot N.V. "Teintureries Belges", een textielveredelingsbedrijf voor katoen, artificiële en synthetische vezels. De site verkreeg zijn huidige functie en bedrijfsnaam in 1993.³³

²⁷ Pede R., Cherretté B. 2016, 26.

²⁸ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/51645>

²⁹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/93008>

³⁰ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/82896>

³¹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/92550>

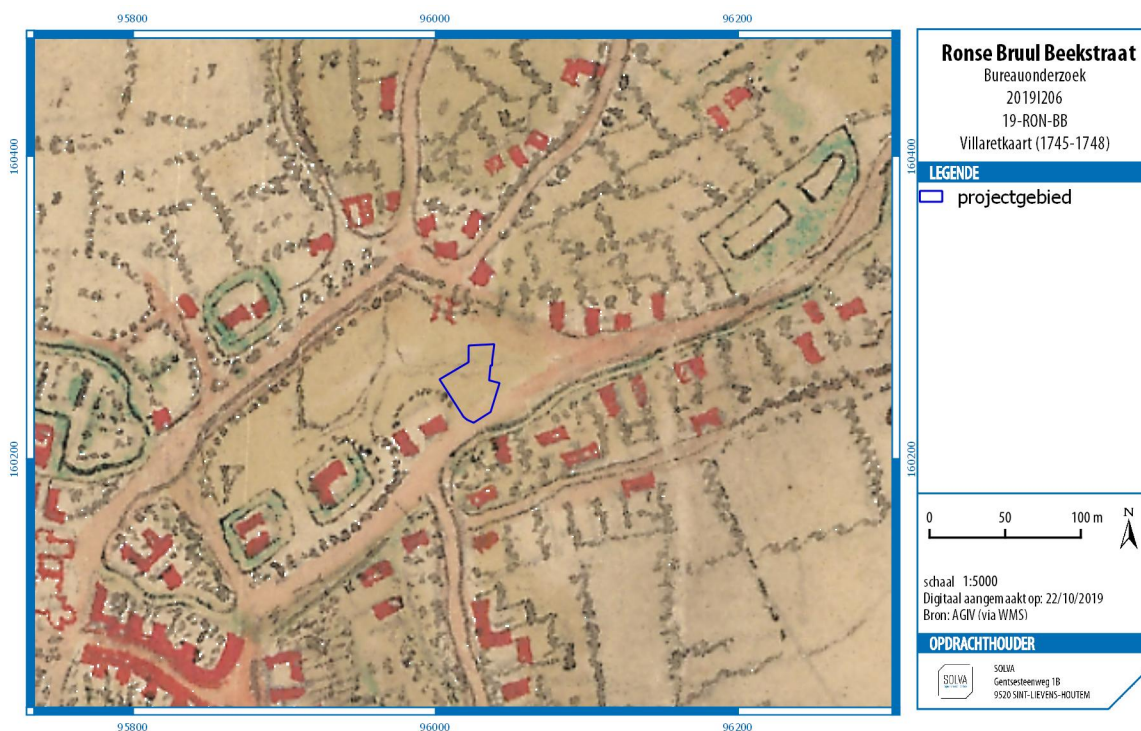
³² <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/82949>

³³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/93259>

2.2.4.3 HISTORISCH-CARTOGRAFISCHE DOCUMENTEN

2.2.4.3.1 VILLARETKAART (1745 – 1748)

Op de Villaretk kaart zijn de voorlopers van de huidige Veemarkt, Beekstraat en Ninovestraat te zien. Een duidelijke voorloper van de Bruul valt nog niet te herkennen, zoals dat op de Ferrariskaart wel het geval is. In de omgeving vallen een aantal interessante structuren op. Zo zijn in deze uitsnede van de Villaretk kaart vier sites met walgracht en twee watermolens gekarteerd, allen gelegen langs de Molenbeek en 'valse' Loozebeek. Op het projectgebied zelf is ook bebouwing gelegen, met een opvallende half cirkelvormige aanduiding. Het is niet duidelijk wat dit betekent, maar gezien de historische context en aanwezigheid van een reeks sites met walgracht langs de Molenbeek, waarvan het projectgebied in dezelfde lijn ligt, is het mogelijk dat ook hier ooit zo'n site gelegen was, hoewel er op de Villaretk kaart geen duidelijke omwalling weergegeven is.

Figuur 19: Uitsnede uit de Villaretk kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

2.2.4.3.2 JOZEF JOHAN FRANS FERRARIS – KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSBISDOM LUIK (1771-1778)

Op de Ferrariskaart is te zien hoe het stratentracé van de tweede helft van de 18e eeuw nog meer overeenkomt met het huidige wegennet. Zo zijn de voorlopers van de huidige Biesestraat, Bruul, Beekstraat en Veemarkt te zien die het kruispunt vormen, waar nu een rond punt gelegen is. De huidige Ninovestraat valt ook reeds op te merken in de vorm van een wegel. Op de Ferrariskaart is het verloop van de Loozebeek en de Molenbeek duidelijker te zien. De vier omwalde sites en twee watermolens zijn aangesloten op de projectgebied. Het projectgebied is duidelijk gelegen in de zone tussen de Molenbeek en Loozebeek, in dezelfde lijn van de omwalde sites ten westen ervan. Ter hoogte van het projectgebied zelf is bebouwing weergegeven, echter geen walgracht.

Figuur 20: Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

2.2.4.3.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

Op de Atlas der Buurtwegen is het huidige wegennet nog beter te herkennen. Het verloop van de Loozebeek blijkt inmiddels aangepast en vloeit niet meer samen met de Molenbeek ter hoogte van de Beekstraat, maar wordt nu abrupt afgesneden ter hoogte van de huidige Bruul naar het zuiden waar hij aansluit bij de Molenbeek. De sites met walgracht in de omgeving zijn grotendeels verdwenen, met uitzondering van enkele grachten die nog steeds te zien zijn op de Atlas der Buurtwegen. De voormalige sites met walgracht laten achter wel een opvallende vorm in de percelering achter. De Auberge Saint-Sébastien motte ten noordwesten van het projectgebied, bijvoorbeeld, is volledig verdwenen maar kan nog goed herkend worden in de afwijkende vorm in de percelering. Een dergelijk vorm kan onder meer ook opgemerkt worden ter hoogte van het projectgebied en in een aansluitende zone tussen Chemin n°18 en Chemin n°50. Op basis hiervan moet men ervan uitgaan dat ook ter hoogte van het projectgebied een site met walgracht gelegen had kunnen zijn. De bebouwing binnen het projectgebied is verminderd, wat er op duidt dat er wellicht geen continuïteit in bebouwing was.

Figuur 21: Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

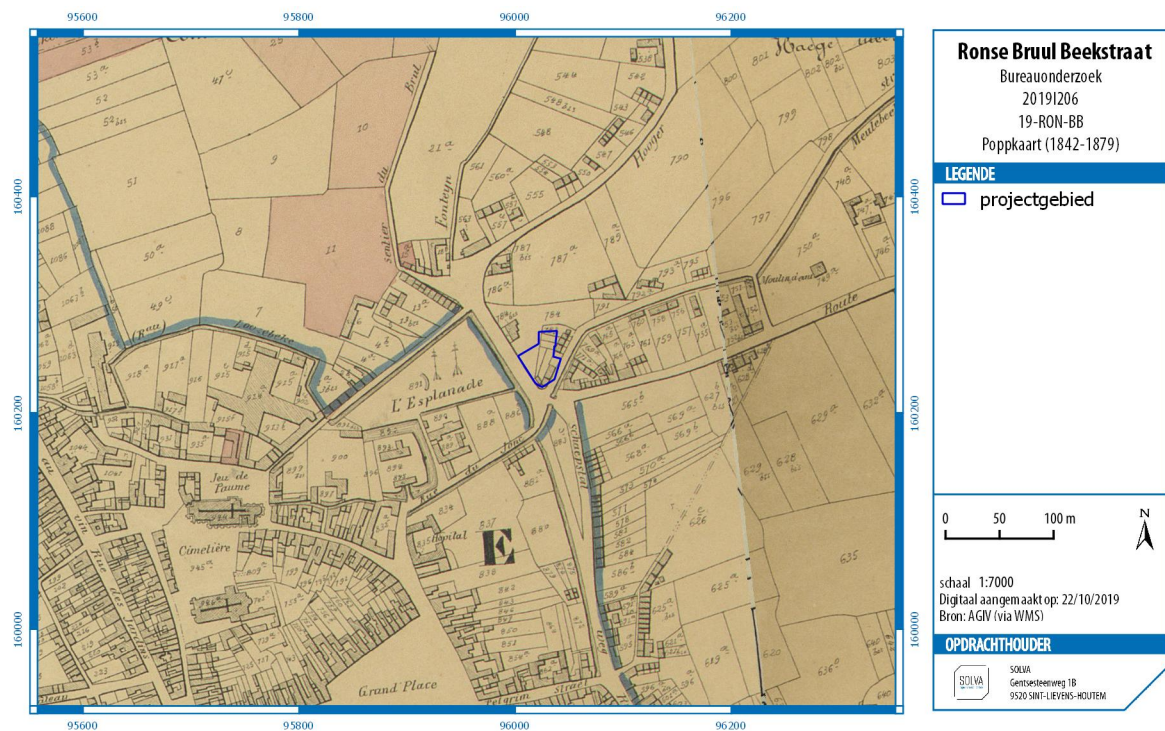
2.2.4.3.4 PHILIPPE VANDERMAELEN – CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

De topografische kaart van Vandermaelen is eenvoudiger en biedt bijgevolg geen nieuwe informatie ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 22: Uitsnede uit de topografische kaart van Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

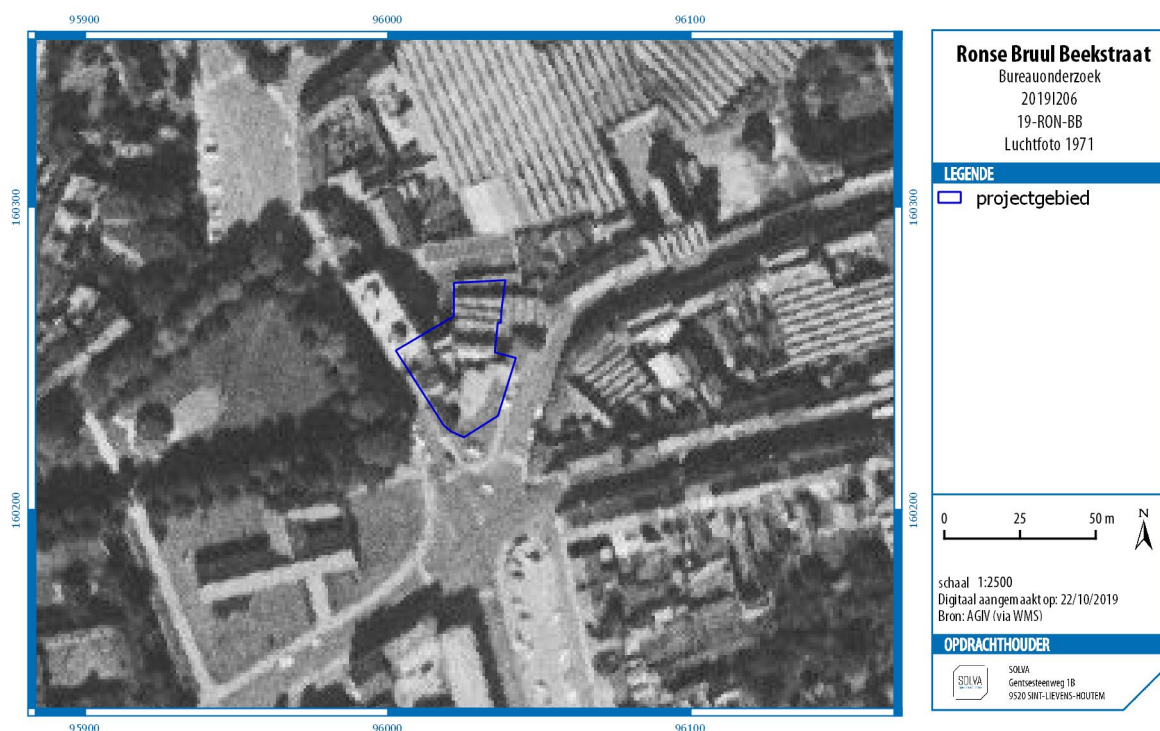
2.2.4.3.5 PHILIPPE CHRÉTIEN POPP - ATLAS CADASTRAL PARCELLAIRE DE LA BELGIQUE (1842-1879)
De Popp-kaart biedt weinig nieuwe informatie ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 23: Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

2.2.4.3.6 RECENTE LUCHTFOTO'S

De recente luchtfoto's, zowel uit 1971 als 1990, tonen aan dat het projectgebied volledig verhard en ingericht is met bebouwing. Van het rond punt is in deze periode nog geen sprake.

Figuur 24: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

Figuur 25: Luchtfoto uit 1990 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/10/2019)

2.2.5 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER

Voor het **projectgebied** zelf zijn geen archeologische sites of vondsten gekend.

Figuur 26: CAI op GRB met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/10/2019)

In de **ruimere omgeving** van het projectgebied toont de centrale archeologische inventaris (**CAI**) wel verschillende archeologische sites en vondsten, die zich voornamelijk concentreren rond het stadscentrum van Ronse.

Ten westen van het projectgebied werd, aan de andere kant van de Bruul, werd tijdens een controle van werken in 2006 een toevalsvondst uit de late middeleeuwen aangetroffen (**CAI-locatie 159439**). Het betreft een reeks houten palen die als oeverbeschoeiing van een beek dienst deden. Hierbij werden ook grijs en in mindere mate rood aardewerk aangetroffen, samen met een kleine hoeveelheid steengoed en hoogversierd aardewerk.

Aan de noordelijke zijde van CAI-locatie 159439 werden opnieuw tijdens een controle van werken laat-middeleeuwse sporen aangetroffen (**CAI-locatie 501889**). Ditmaal betreft het bewoningssporen: palen (mogelijk heipalen) en funderingen in baksteen. Ook de oeverzoom van de Molenbeek werd aangetroffen. Onmiddellijk ten zuidwesten van deze vondst werden funderingen van twee bruggen over de Molenbeek in baksteen of ijzerzandsteen (Steenbrugge) gevonden (**CAI-locatie 501860**).

Op de **CAI-locatie 501182** is de Sint-Hermeskerk gelegen. Ten zuiden hiervan is de Sint-Martinuskerk gelegen (**CAI-locatie 506098**). De Sint-Martinuskerk was een voorlopige kerk, die dienst deed wanneer de kapittelkerk werd afgebroken voor de bouw van de hoofdkerk). Van de oorspronkelijke 12de-eeuwse kerk zijn enkel de funderingen bewaard. In de 15^e eeuw werd de kerk vernieuwd in de gotische baksteenstijl.

2.2.6 EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

2.2.6.1 HET LANDSCHAPPELIJK KADER

Ronse is gelegen in het uiterste zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen op de grens met Henegouwen. De streek bevindt zich tussen de Schelde- en Dendervallei en behoort tot de ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone, meer bepaald het Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict. De stad ligt zich aan de zuidelijke voet van enkele belangrijke getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen (Kluisberg, Hotond, Trieu, Muziekberg...) die overlopen in het heuvellandschap van Henegouwen (Pays des Collines). Het projectgebied ligt in de beekvallei van de Molenbeek en Loozebeek, tussen beide beken. De bodemkaart biedt geen concrete informatie aangezien het projectgebied gekarteerd staat als bebouwde zone.

2.2.6.2 DE MENSELIJKE AANWEZIGHEID

De menselijke aanwezigheid in de directe nabijheid van het projectgebied gaat terug tot minstens de late middeleeuwen, waar zowel de Centraal Archeologische Inventaris en het historisch kaartmateriaal blijken van geven. De geschiedenis van Ronse gaat echter terug tot de 7^e eeuw. De aanwezigheid van verschillende mottes en watermolens tonen aan dat de directe omgeving al minstens sinds de late middeleeuwen in gebruik is voor bewoning en nijverheid. In deze periode is Ronse reeds verder ontwikkeld als stad.

2.2.7 DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED

2.2.7.1 EEN GEMOTIVEERDE TEKSTUELE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE AANWEZIGHEID EN AARD VAN HET ARCHEOLOGISCH ERFGOED OP HET ONDERZOCHE TERREIN

➤ *Aanwijzingen voor het archeologisch potentieel, landschapshistoriek en gebruiksevolving*

Het projectgebied neemt een interessante positie in de landschappelijke omgeving in, tussen de Loozebeek en de Molenbeek. Het projectgebied bevindt zich daarmee in een zone waar de natuurlijke waterlopen zijn aangepast in functie van de watermolens, omwalde sites en waterhuishouding van de bewoning gelegen tussen beide beken. Een historische kaart uit 1545 geeft dit weer. Wellicht kunnen zich sporen van drainagegrachten uit mogelijk de volle en late middeleeuwen bevinden binnen het projectgebied.

Het projectgebied is gelegen in dezelfde lijn van de twee naburige omwalde sites ten westen. Het historisch kaartmateriaal geeft blijken van bebouwing op dit terrein, hoewel niet continue. Een walgracht staat hier ook niet gekarteerd. Gezien het deel is van het oorspronkelijke Bruulplein zal de bewoning zelf niet ver terug gaan in de tijd.

Wat wel opvalt, is dat de percelering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen sterk lijkt op dat van de site van Auberge St. Sebastien, die duidelijk gekarteerd staat als site met walgracht. Bijgevolg valt gezien de context van de omgeving niet uit te sluiten dat ook hier een omwalde site gelegen was.

Verder vallen ook ophogingslagen uit eventueel de laat middeleeuwse en zeker de post-middeleeuwse periode, om bewoning mogelijk te maken in de natte omgeving. Deze ophoging is aangetoond bij proefsleuven ter hoogte van de nabijgelegen parking Familia. Deze reiken info aan over de ingebruikname en ontwikkeling van deze terreinen.

➤ *Wat is de impact van de geplande werken?*

De Stad Ronse wenst de panden met huisnummers 2, 3 en 4 aan de Bruul en de panden met huisnummers 2 en 6 aan de Beekstraat te slopen. Twee van de huizen hebben kelders (2,1m en 2,2m diep), die volledig ontmuurd zullen worden met uitzondering van de funderingsmuur gelegen langs het voetpad. Verder worden alle funderingen uitgekapt. Daarnaast worden drie ondergrondse tanks voor brandstof gesloopt, met volumes van telkens 10 000l en afmetingen van ca. 2m x 1,4m (super en loodvrij) en ca. 1,3m x 1,3m (diesel). Tenslotte zal ook de verharding binnen het projectgebied, bestaande uit klinkers en asfalt, uitgekapt worden.

➤ *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Er zijn een aantal gegevens die het mogelijk maken om de verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed in te schatten. Ons basierend op landschappelijke gegevens, cartografisch materiaal en historische bronnen kunnen we in deze fase een **verwachtingspatroon** formuleren voor het projectgebied.

- Het projectgebied bevindt zich **binnen de historische kern** (en archeologische zone) van Ronse. Het wegennet lijkt nog grotendeels overeen te komen met dat van de 18^e eeuw.
- De Centraal Archeologische Inventaris getuigt voornamelijk van **laat-middeleeuwse sites** en vondsten in de omgeving, maar er zijn nog geen archeologische sites gekend binnen het projectgebied zelf. Het historisch kaartmateriaal toont **bebouwing op het projectgebied**, hoewel niet continu. Gezien het deel is van het oorspronkelijke Bruulplein zal de bewoning zelf niet ver terug gaan in de tijd.
- Het historisch kaartmateriaal geeft blijk van de **interessante positie** van het projectgebied tussen de Loozebeek en Molenbeek, een zone waar minstens vier mottes en twee watermolens gelegen zijn. De gelijkaardige percelering van het projectgebied en de site van Auberge Saint Sebastien op de Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart **doet vermoeden dat op het projectgebied ook een omwalde site gelegen kon zijn**.
- Het projectgebied is momenteel **volledig ingericht**. De geplande sloopwerken omvatten de volledige uitbraak hiervan, inclusief 2 kelders en 3 ondergrondse brandstoftanks.

Samenvattend kan worden gesteld dat het projectgebied een interessante vraagstelling oproept. Er kan niet uitgesloten worden dat er een site (eventueel met walgracht) gelegen is ter hoogte van het projectgebied, en dat er een mogelijkheid bestaat om deze waar te nemen binnen het kader van de geplande werken. Toch wordt binnen het gabarit van de sloopwerken het potentieel op kennisvermeerdering laag geacht, doordat er geen bijkomende, nieuwe vergravingen worden gepland.

➤ *Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?*

De verwachting om archeologische sporen te kunnen waarnemen is gezien de aard van de geplande werken eerder beperkt (er worden geen nieuwe, bijkomende uitgravingen verricht). Anderzijds biedt de locatie zelf dan weer wel een kennispotentieel. Daarom wordt geopteerd om toezicht te houden op de werken zodanig dat deze correct verlopen.

De onderzoeksstrategie beschrijft de krachtlijnen van het onderzoek dat zal uitgevoerd worden. Het kan daarbij gaan om meerdere onderzoeksfases of verschillende onderzoeksmethoden. Ze beschrijft en motiveert de keuzes die aan de grondslag liggen van deze strategie. De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1. Is het **MOGELIJK** deze methode toe te passen op dit terrein?
2. Is het **NUTTIG** deze methode toe te passen op dit terrein?
3. Is het overdreven **SCHADELIJK** voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
4. Is het **NOODZAKELIJK** deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Eerst wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor **vooronderzoek zonder ingreep** in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Landschappelijk booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. De bureaustudie en het eerdere proefputtenonderzoek leverden al genoeg informatie op met betrekking tot de bodemopbouw. Bovendien is de omvang van het onderzoeksgebied te klein om grote landschappelijke structuren te kunnen vatten.
Landschappelijke profielputten	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. De bureaustudie en het eerdere proefputtenonderzoek leverden al genoeg informatie op met betrekking tot de bodemopbouw. Bovendien is de omvang van het onderzoeksgebied te klein om grote landschappelijke structuren te kunnen vatten.
Geofysisch onderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Geofysisch onderzoek is in deze context niet relevant omdat dit geen gegevens

		over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren.
Veldkartering	Neen	Niet mogelijk en niet nuttig. De aard van de bodembedekking en het gebruik van het terrein (verharding) laat dit niet toe.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor **vooronderzoek met ingreep** in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eventuele archeologische sporen zullen zich manifesteren onder de bestaande te slopen constructies. De verwachting is dat het voornamelijk constructieresten zal betreffen. Boringen laten een gedegen interpretatie van deze contexten (aard, samenhang, ruimtelijke spreiding, ...) niet toe.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eventuele archeologische sporen zullen zich manifesteren onder de bestaande te slopen constructies. De verwachting is dat het voornamelijk constructieresten zal betreffen. Boringen laten een gedegen interpretatie van deze contexten (aard, samenhang, ruimtelijke spreiding, ...) niet toe.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Er zijn geen indicaties van steentijdartefactensites binnen het te slopen volume.
Proefsleuven en / of proefputten	Neen	Niet noodzakelijk om het kennispotentieel te realiseren. Deze zouden een grotere impact kunnen hebben dan de geplande sloopwerken.

Ten slotte wordt de opportuniteit van de diverse methoden van **archeologische opgraving** afgewogen:

Methode	Opportuun	Motivering
Werfbegeleiding	Ja	Mogelijk en nuttig. Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de locatie en percelering van het projectgebied een interessante vraagstelling oproept. De aanwezigheid van een omwalde site binnen het projectgebied valt niet uit te sluiten. Vooral bij het uitbreken van de kelders is er de mogelijkheid om de aanwezigheid van een dergelijke site te registreren. Werfbegeleiding is de meest aangewezen methode om toe te zien op een correcte uitvoering van de slopingswerken enerzijds, om dit potentieel te vrijwaren voor de toekomst, maar kan bovendien ook toelaten dat er een gerichte registratie ifv de vraagstelling kan geschieden. Indien blijkt dat de waarnemingen niet in relatie staan tot de vraagstelling, bijvoorbeeld bij de vaststelling van negentiende-eeuwse ophogingspakketten, dan is een volledige registratie niet noodzakelijk om tot de beoogde kenniswinst te komen, maar kan een beperkte registratie op die plaatsen die relevante info aanreiken, volstaan.
Opgraving	Neen	Niet noodzakelijk om het kennispotentieel te realiseren. Een opgraving zou meer impact hebben dan de geplande sloopwerken.

Afweging van de opportuniteit van de onderzoeksmethodes: op basis van hogerstaande afwegingen wordt een archeologische opgraving voorgesteld dat bestaat uit:

Werbbegeleiding

Rekening houdend met het aanwezige kennispotentieel in het projectgebied wordt in het onderstaande programma van maatregelen per deelzone, afhankelijk van de impact van de werken, een programma van maatregelen opgesteld.

De definities die hierbij gehanteerd zullen worden zijn, overeenkomstig de Code van Goede Praktijk 4.0:

Methode van archeologische opgraving waarbij de regie van de graafwerken bij de uitvoerder van de werken berust en het archeologisch onderzoek zich beperkt tot wat mogelijk is binnen het gegeven kader van deze werken.

De archeoloog staat 'bij de kraan' op het moment dat de werken door de aannemer uitgevoerd worden. Werfbegeleiding kan enkel gebruikt worden voor summiere archeologische vaststellingen als de verwachting op archeologische sporen klein is of er enkel gefragmenteerde/sterk verstoorde sporen kunnen worden aangetroffen.

2.2.7.2 *AFBAKENING VAN ZONES WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED AANWEZIG IS OF VERWACHT WORDT*
Niet van toepassing.

2.2.7.3 *AFBAKENING VAN ZONES WAAR ARCHEOLOGISCH ERFGOED VASTGESTELD IS OF VERWACHT WORDT*
Binnen het volledige projectgebied kunnen archeologische sporen verwacht worden.

3 BIBLIOGRAFIE

3.1 LITERATUUR

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Reeks stadswoningen [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28856> (Geraadpleegd op 16-10-2019)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Stedelijke Openbare Bibliotheek en zonnewijzer [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28586> (Geraadpleegd op 16-10-2019)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Rij stadswoningen [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28853> (Geraadpleegd op 16-10-2019)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Bedrijfsgebouwen Tissage Mécanique du Brul [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28532> (Geraadpleegd op 16-10-2019)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Burgerhuis [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28854> (Geraadpleegd op 16-10-2019)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Textieldrukkerij De Nieuwe Leie [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/29182> (Geraadpleegd op 16-10-2019)

ENVIROSOIL NV, 2015. Oriënterend Bodemonderzoek Decalex Advocaten G&V Tankstations.

DEVOS E. 2002, Ronse in de Vlaamse Ardennen, Leuven.

DEVOS E., 2008. De stedelijke ontwikkeling van Ronse tot circa 1800, met enkele latere uitlopers, *Annalen LVII*, 189-264.

DEVOS E. & MEIRSSCHAUT J. 1997, Ronse, Kruishoutem.

MEIJNS B., 2000. *Aken of Jeruzalem? Het ontstaan en de hervorming van de kanonikale instellingen in Vlaanderen tot circa 1155*, Leuven.

PEDE R. & CHERRETTÉ B. 2015. *Ronse Centrum Bureaustudie*, SOLVA Archeologie-Rapport 44, Erembodegem.

PEDE R. & CHERRETTÉ B. 2016. *Ronse Centrum: Archeologisch Onderzoek langs de Watermolenstraat*, SOLVA Archeologie-Rapport 136, Erembodegem.

PEDE R., KLINKENBORG S. & CHERRETTÉ B. 2017. Ronse Centrum fase 1. Archeologisch vooronderzoek langs de Watermolenstraat, SOLVA Archeologie-Rapport 131, Erembodegem.

SEVENANT M., MENSCHAERT J., COUVREUR M., RONSE A., ANTROP M., GEYPENS M., HERMY M. EN DE BLUST G. (2002) *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*. Onuitgegeven rapport.

3.2 WEBSITES

Laatste raadpleging op 25/10/2019

<https://www.dov.vlaanderen.be>

<https://www.geopunt.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://geo.onroenderfgoed.be>

<https://maps.google.be>

<http://www.cartesius.be>

<http://cai.onroenderfgoed.be/>